

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

GELUKKIG NIEUWJAAR, OMA RIA

Kerstspel in twee bedrijven voor jong en oud

door

FRANS DE POORTER

Toneelfonds J. JANSSENS* Antwerpen

1990

(N° 1216)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DERTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A. "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

Wettelijk Depot D/1990/220/16
ISBN 90-385-0016-5

© 1990 Toneelfonds J. Janssens/Frans de Poorter

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

INLEIDER

OMA

VINNE, haar dochter

BASIEL, man van Vinne, directeur van een flessenfabriek

RUTH, tweede dochter

BENNY, man van Ruth, vuilnisman

kinderen van Ruth en Benny: TONY

TINO (of TINA)

TURK of MAROKKAAN, collega van Benny (Ali of Mohammed)

ELIF of FATIMA, zijn dochter, 15-17 jaar

JOZEF, jongen van 13-15 jaar

MOEDER van Jozef

VADER van Jozef

EZEL(IN)

(de kinderen van Benny en Ruth kunnen een tweeling zijn, gespeeld door één acteur)

Kleine kamer. Tafel met lade. Op de tafel een plant, een skateboard en een krant. Divan. Twee stoelen. Kapstok. Deur links naar de straat. Deur rechts naar wc en keldertrap, en naar keuken en slaapkamer. (afzonderlijke deuren voor kelder/wc en keuken/slaapkamer bieden meer speelmogelijkheden)

(kamer is leeg. Stemmen uit de keuken)

OMA: Echt geen kopje koffie, Tony

TONY: Nee, echt, dank u wel, oma.

OMA: Maar de termos staat klaar, hoor.

TONY: Nee, doe geen moeite.

OMA: Lust je dan geen koffie?

TONY: Jawel, maar...

OMA: Liever een glaasje limonade? Tony?

TONY: Nee, nee, oma. Nou ja, snel dan maar...

(op: inleider)

INLEIDER: Dit jaar geen sprookje, kinderen. Geen dromende koning. Geen goede feeën. Geen zonnedraak. Maar een verhaal van deze tijd, dat zich in Latem zou kunnen afspelen, in de Priesterage bijvoorbeeld. Of in Gent of in Brussel. Alles gebeurt hier in deze kamer, in dit huisje van een oma. Oma woont alleen. Oma heeft wel twee dochters, maar die wonen al lang niet meer bij haar. En opa is dood. De dochters van oma heten Vinne en Ruth. Ze zijn allebei getrouwd. Vinne is getrouwd met de directeur van een flessenfabriek. Basiel heet die. Vinne en Basiel hebben geen kinderen. De man van Ruth - Benny is dat - die werkt bij de reinigingsdienst, bij de vuilniskar. Ruth en Benny hebben wél kinderen, Tino en Tony. Dat zijn dus de kleinkinderen van oma...

STEM VAN OMA: Wat heb je het liefst, limonade met citroensmaak of met sinaasappelsmaak?

INLEIDER: Oma heeft ook een vriendje, Jozef heet die. Jozef komt vaak bij oma. Maar haar dochters komen bijna nooit. Maar natuurlijk wél op 1 januari, nieuwjaarsdag. En dit toneelstuk speelt juist op die dag. Nieuwjaarsdag bij oma Ria. Oh, oh, daar komt ze. *(Inleider af)*

(op: Tony met glas limonade in de hand, en oma met karaf limonade. Oma gaat zitten. Tony blijft staan)

TONY: *(drinkt glas snel leeg; oma wil bijschenken, maar Tony gebaart van "hoeft niet")* Wel dan, nogmaals een gelukkig nieuwjaar, oma Ria. *(hij gaat naar de deur toe)*. Euh...

OMA: *(houdt zich van de domme)* Ja?

TONY: De enveloppe...

OMA: *(schijnbaar verbaasd dat ze dat kon vergeten)* Oh, natuurlijk. *(haalt enveloppe uit de tafellade en geeft die aan Tony)* *(Tony af)*

OMA: Even kijken... *(haalt chronometer uit haar zak en duwt de stopknop in)*... 2 minuten en 23 seconden. Nog 17 seconden minder dan vorig jaar. Nog geen tweeëneenhalve minuut is Tony hier bij mij gebleven. Straks komt Tino, die doet het ook om ter snelst. Eens kijken, vorig jaar *(kijkt op kalender)* had die maar 1 minuut en 53 seconden voor zijn oma over op nieuwjaarsdag. En weg met zijn 500 frank. Gauw even binnen en weer buiten. "Kan niet wachten. Moet gaan squashen, oma." Jaja. Of: "Ik sta dubbelgeparkeerd, oma" of "De computer is aan 't printen, oma" of "Ik moet gaan voetballen, oma. Begrijpt u, oma, ik heb zo weinig tijd." Nu, oma begrijpt het maar al te goed: het zijn allemaal smoesjes om niet lang te moeten blijven. Dat is niet aardig, hé. *(Nu duidelijk tot de zaal)* Krijgen jullie met nieuwjaar ook een enveloppe met centjes van je oma of je opa? Ja? En zijn jullie dan ook zo snel weer weg? Ach, kinderen zijn zo ondankbaar. Als ze klein zijn, moet je hun luiers verschonen en hun papje klaarmaken en hun rammelaar in hun handje stoppen. En nadien hun kousen wassen en hun kleren naaien, hun huiswerk helpen maken, en ze 's woendags naar de muziekles brengen en 's zaterdag naar de voetbalmatch. Maar zijn ze groot, dan hebben ze nog hooguit drie keer per jaar eens een halfuurtje tijd om je gezelschap te houden... Ach, wat duurt het telkens lang tot ik ze nog eens een keertje zie... Maar dit jaar zal ik ze een fijne poets bakken. Weet je hoe? Ik heb Tony zijn bankbiljet in tweeën geknipt, en hem maar de ene helft gegeven. Kijk, dit is de andere helft *(haalt die uit de lade en toont ze)*. Nu doe ik hetzelfde voor Tino. *(knipt ander biljet overlans in twee, stopt een helft in een enveloppe, en bergt de andere weg in de tafellade)* Ziezo. Als ze dan thuis hun enveloppe openen, en zien dat er maar een half biljet in steekt, dan moeten ze nog eens terugkomen om de andere helft op te halen. Zo komen ze tweemaal bij me op bezoek. Haha, slim van omaatje, niet? Maar eerst de voordeur open maken, dan kan iedereen zelf binnen, en moet ik niet telkens opstaan... *(ze blokkeert de klink, en gaat dan naar de keuken)* *(Deurbel)*

OMA: Ha, daar is al iemand. Duw tegen het deurtje, het zal wel open gaan...
Ze horen het niet. *(tot de zaal)* Willen jullie even meeroepen? DUW
TEGEN HET DEURTJE, HET ZAL WEL OPENGAAN.

(op Tino)

OMA: Dag Tino.

TINO: Gelukkig nieuwjaar, oma Ria. *(smakzoenen)* En wat mag ik je
wensen voor het nieuwe jaar?

OMA: *(schamper)* Dat jullie eens allemaal op mij staan te wachten.

TINO: Wat?

OMA: Jullie komen allemaal zo weinig bij mij, jij en je broer Tony en je
ouders en Vinne en Basiel. Jij bent hier voor het laatst geweest
(raadpleegt kalenderboekje in tafellade of kalender aan de wand)
...op zaterdag 4 juli.

TINO: *(verlegen)* Zo lang geleden, dat kan toch niet.

OMA: En je ouders Ruth en Benny heb ik niet meer gezien sinds...
(bladerend) zondag 6 september. Binnen om 18.30 uur, buiten om
19.15. Jou zie ik dus één keer om de... *(rekent op haar vingers)* ... 181
dagen!

TINO: Maar oma, ik, euh, ... zit op kot in Leuven, dat weet je wel.

OMA: Dat is een kwartiertje rijden met je motorfiets. En Ruth en Benny
wonen hier vlak bij, en voor Basiel met zijn razendsnelle CMW kan
het toch ook geen probleem zijn.

TINO: BMW. Niet CMW maar BMW. Ik denk dat Basiel en Vinne niet
vaak komen omdat ze een beetje boos op jou zijn.

OMA: Omdat ik hen dat grote huis naast hun flessenfabriek niet verhuur?

TINO: Ja, dat denk ik.

OMA: Dat grote huis is van mij. Gekocht met mijn eigen spaarcentjes en
die van opa die nu dood is. Ik verhuur het aan wie of wat ik wil.

TINO: Je verhuurt het aan een Turks gezin met acht kinderen.

OMA: Negen!

TINO: Oom Basiel is daar kwaad om. Hij vindt dat u dat huis aan hem
moet verhuren, dan kan hij er een opslagplaats van maken...

OMA: *(spottend)* Voor zijn flessen. Hij kan de pot op met zijn flessen.
Luister, jongen. Ikzelf was enig kind thuis. Geen broers, geen zusjes.
En ik had er graag veel gehad. En kinderen kon ik ook moeilijk
krijgen: twee dochters, meer niet. Terwijl ik er altijd naar verlangd
heb een grote zwerm kinderen om me heen te hebben. Daarom ben

ik blij dat ik dat grote huis kan verhuren aan een gezin met heel veel kinderen, die zo'n groot huis nodig hebben. Begrijp je dat?

TINO: Ja, oma, ja.

OMA: Oei, oei. Met al dat babbelen ben ik vergeten je wat te presenteren. Een pintje of een kopje koffie?

TINO: Dank u, niets. Ik euh, moet...

OMA: Weg?

TINO: Eigenlijk, ja.

OMA: Hier is je nieuwjaar, Tino. *(tot publiek)* Met een half bankbiljet erin. *(overhandigt de enveloppe)*

TINO: Wel oma, als dat je hartewens is, dan wens ik dat we eens allemaal op jou te staan te wachten. *(Tino af)*

OMA: Dat ze eens allemaal op mij staan te wachten. Dat zie ik zo gauw nog niet gebeuren. *(gaat zitten, staart wat droevig voor zich uit)* *(Verandering van belichting, Spot op oma, kamer in melancholisch waas)* *(na een poosje)*

OMA: Maar waar blijft Jozef? Dat die nog niet gekomen is. Dat verontrust me. *(richt zich nu meer en meer tot de zaal)* Want Jozef is mijn dikke vriend, en hij had me beloofd hier vandaag als allereerste te komen. *(ze legt haar hand dromerig op de skateboard die op tafel staat, en rolt hem heen en weer. Glimlachend, alsof ze zichzelf betrapt)* Jozef heeft me leren skateboarden. Kijk, zo. *(ze skateboardt al zittend)* Kennen jullie Jozef? Nee? Dan zal ik je vertellen wie dat is. *(gaat weer zitten)* *(denkt na hoe ze haar verhaal zal beginnen)* Jozef... Gaat... Iedere woensdag... Al skateboardend... Naar de bibliotheek. En dan brengt hij een boek voor me mee. Lief hé? Ja. *(speelt met skateboard)* Soms doet hij ook boodschappen voor me. Weet je hoe ik Jozef heb leren kennen? Ik hing deze zomer op mijn vensterbank te leunen *(leunt op tafel)* - in de kamer hiernaast die op de straat uitgeeft. En toen kwam er een jongen voorbij op zijn rolletjesplank. Ik had zo een ding nog nooit gezien en was dus nieuwsgierig. Dus riep ik:

- Hehoo! Mag ik je rolschaats eens bekijken?

De jongen stopte en zei:

- Dat is een skateboard.

Hij toonde ze me, en vroeg dan ineens:

- Hoe heet u?

- Men noemt mij oma Ria, zei ik.
 - Oh, Maria, dat is leuk, zei hij? Want mijn naam is Jozef. En de uwe Maria. Wij zijn dus Jozef en Maria, hihi!

Eigenlijk is mijn naam Ria, en omdat ik oma ben, noemt men mij oma Ria, maar Jozef die dat niet weet, dacht dat ik Oh, Maria zei, snap je? En toen vroeg hij:

- Bent u al eens naar Bethlehem gegaan?
 - Naar Bethlehem, vroeg ik, naar Bethlehem?
 - Ja, zei hij, zoals in dat liedje.

En weten jullie welk liedje hij toen zong? Luister goed.

KLANKBAND MET STEM VAN JOZEF (*Oma neuriet mee*):

"Maria (die) zou eens naar Bethlehem gaan,
 om daar een tijdje te wonen.
 En Jozef (die) zou met haar meegaan,
 om haar de weg te tonen.¹"

- Van wie heb jij dat prachtig lied geleerd, vroeg ik hem.
 - Van mijn oma, antwoordde hij. Die zong altijd. Maar nu is ze dood, en opa ook. Mijn oma leek een beetje op u, zei hij.

En toen zongen we het liedje samen. En sindsdien zijn we dikke vrienden geworden, Jozef en ik, en elke keer als hij hier komt, zingen we samen van (*zingend*) Maria (die) zou eens naar Bethlehem gaan...

(*Oma zingend af om skateboard weg te bergen. Wordt onderbroken door: deurbel*)

OMA: (*van achter decor*) (*tot zaal*) Roepen jullie maar: "Duw tegen het deurtje, het zal wel open gaan!"

(*op Ruth en Benny. Met doos pralines*)

BENNY: Oma! Hoe-hoe! Oma!

RUTH: Roep niet zo! Benny!

BENNY: Roep ik niet goed?

RUTH: Ja, roepen kun je goed, ja... maar een auto behoorlijk parkeren, dat kun je niet!

BENNY: Hou er nou over op, wil je? Ruth?

RUTH: (*ostentatief hijgend*) Kon je echt niet dichterbij parkeren?

BENNY: (*schouderophalend*) Op de hoek van de straat. Toch niet zo ver!

¹lichtjes gewijzigde versie van bekend kerstlied

RUTH: Wel 500 meter!

BENNY: Pfoe! Hoogstens 75 meter.

RUTH: En dan nog met twee wielen op het trottoir. Dat mag niet. *(Benny haalt schouders op)* Je zult een boete krijgen.

BENNY: Tweepaardjes vallen nooit om, en krijgen nooit een boete *(tot publiek)* zeker niet op nieuwjaarsdag, *(weer tot Ruth)* dat weet iedereen.

RUTH: Een tweepaardje! Pfoe! Nog zo'n dwaas idee van jou. Een tweepaardje kopen, zo'n oubollig rammelend vehikel!
(op Oma)

OMA: Had je het over mij?

RUTH: Hé? Euh? *(Benny schiet in de lach)*

OMA: Een oubollig rammelend vehikel?

RUTH: Nee. Nee, op dat stomme autootje dat Benny gekocht heeft. En nog wel in 't oranje! Wat een kleur!

OMA: Ik vind oranje best een mooie kleur *(misschien heeft ze een oranje blouse aan)*

BENNY: Gelukkig nieuwjaar, oma! *(omhelzing)*

RUTH: We hebben je een pakje pralines meegebracht. Van Kroonman, dat zijn de beste! *(overhandiging en omhelzing)*

OMA: Kom eens kijken hoe mooi de caoutchoucplant is, die jullie mij vorig jaar gegeven hebben. In de keuken...
(allen af) (deurbel)

OMA: *(van achter decor) (tot zaal)* Duw tegen het deurtje, het zal wel open gaan. *(op Basiel en Vinne)*

BASIEL: *(wat nors)* Daar zijn we dan.

VINNE: Oma! Wij zijn het! Vinne en Basiel!

BASIEL: Hopelijk vindt ze die broche nu maar mooi.

VINNE: Natuurlijk vindt oma die broche mooi.

BASIEL: 3500 frank voor een nieuwjaarscadootje! Toch veel geld als je het mij vraagt.

VINNE: Het is een prachtige broche. En nog een koopje ook.

BASIEL: Draagt oma eigenlijk wel "borstspelden"?

VINNE: Of ze ze draagt of niet, zulke sieraden behouden hun waarde.

BASIEL: *(wil niet verder redetwisten)* Haal het cadootje nu maar tevoorschijn.

VINNE: Maar Basiel! Jij hebt het toch bij je?

BASIEL: Ik?

VINNE: Ja, jij. Of tegen wie dacht je dat ik sprak.

BASIEL: Sinds wanneer breng ik de cadootjes mee voor jouw moeder? Dat doe je toch altijd zelf! Vinne.

VINNE: Toen we thuis vertrokken, heb ik je toch duidelijk gevraagd: "Basiel, heb je de broche bij je?"

BASIEL: En ik dacht dat je zei: "Basiel, ik heb de broche bij me."

VINNE: Nou, ik heb ze niet.

BASIEL: Ik ook niet.

VINNE: Kunnen we hier in de buurt een andere kopen? (*Basiel schudt hoofd van "ben je mal?"*) Dan moeten we terug naar huis om ze te halen.

BASIEL: Opnieuw in de file! (*Basiel af. Vinne achter Basiel aan*)

VINNE: (*afgaand*) Daar kan ik toch niets aan doen?

(*op oma, Ruth en Benny*)

OMA: Niemand? Ik dacht dat ik de deurbel hoorde! (*tot de zaal*) Hebben jullie niemand gezien? Basiel en Vinne? En hadden die ruzie? En zijn ze weer weg? (*Ruth en Benny gaan zitten; oma offreert pralines*)

RUTH: Nee, dank u.

OMA: Oh! Nu ben ik de koekjesdoos en de koffie nog vergeten. (*oma af. Ruth "steelt" onmiddellijk een praline. Nadien zal ze er nog enkele nemen*)

RUTH: (*bladerend in een krant*) Hé, kijk, zo een auto hebben Vinne en Basiel. Nogal wat anders dan ons tweepeekaasje!

BENNY: Oh ja?

RUTH: Een BMW 750 iL. Allernieuwste model. 12 cilinders. 250 kilometer per uur.

BENNY: Nou en? Ik rijd alle dagen gratis in een PUSHER 2000 op een Mercedes-chassis. Staalplaat van 4 millimeter dik; daarbij vergeleken is een BMW een blikken visje.

RUTH: (*heeft niet geluisterd. Doet alsof ze aan het stuur van een racewagen zit, de wimpers toe tegen de wind. Citeert reclameslogans voor auto's*) Uitdagende kracht! Het gevoel iets groots te beleven. Alles wijkt als ik eraan kom...

BENNY: Alles wijkt als wij eraan komen (*simuleert zijn staande houding achteraan een vuilniswagen*) Twaalfduizend kilo, als we leeg zijn. Acht meter lang. 2 1/2 meter breed.

RUTH: Jij rijdt met een vuilniskar!

BENNY: Kar? Een hypermoderne vrachtwagen is dat. En de verbrijzelaar is zo krachtig, dat hij in 25 seconden een BMW tot een sardineblikje kan persen.

RUTH: Basiel en Vinne hebben een telefoon in hun auto.

BENNY: Maar geen zwaailicht.

(op: oma, met koekjes en koffie)

(op: Vinne en Basiel)

OMA: Dag Vinne. Gelukkig nieuwjaar.

VINNE: *(overhandigt cadootje)* Gelukkig nieuwjaar, mama.

BASIEL: En een goede gezondheid.

OMA: En jij veel flessen verkopen.

(Basiel en Benny gaan af om stoelen te halen. Oma spelt broche op.)

OMA: Mooi hé?

VINNE: Ja, en duur ook.

RUTH: Hoe speel je het toch klaar om zo oud te worden, oma.

(Basiel en Benny op met stoelen)

BENNY: Oma, wat een mooi sieraad. Nu zie je er net als een prinses uit.

OMA: Vleier.

RUTH: Prinses? Tegen mij zeg je nooit zoiets liefs.

(stilte. Allen gaan zitten. Er wordt koffie geschonken en koekjes gegeten)

VINNE: Zijn die pralines van jou, Ruth? Ik heb er al betere gegeten.

RUTH: Blijf er dan af.

VINNE: Ik moet even...

(Vinne af naar wc. Basiel leest de krant)

BENNY: Oma, je koffie is heerlijk. Schenk mij nog maar eens in.

VINNE: *(van achter decor)* Auw! Verdekkeme!

BENNY: Wat krijgen we nu?

(op: Vinne)

VINNE: *(wrijft over haar achterwerk)* Mama, wanneer ga je nu eindelijk eens die kapotte wc-bril vervangen? Ik zat weer met mijn bil geklemd in die barst!

(hilariteit)

RUTH: Stoute wc! Jou in je bil knijpen. Haha.

VINNE: Flauw.

RUTH: Is je tere huidje nu geschonden? Laat eens zien?